

De wilde zwijnen zitten overal

Officieel hebben wilde zwijnen in Nederland twee leefgebieden, maar ze zitten op steeds meer plaatsen 'illegaal'. Boswachters zien het graag: zwijnen zijn goed voor de bosverjonging.

Door MICHIËL HEGENER

„Kijk, hier is er een bezig geweest”, zegt boswachter Evert Thomas bij een paar grote kuilen onder een rij eiken in 5.000 hectare natuur van Staatsbosbeheer onder Assen. „Hij was vast op zoek naar eikels.” Vermoedelijk is dit graafwerk van „een grote keiler”, gaat Thomas verder. „Een die ondertussen al is afgeknald.” Officieel horen wilde varkens alleen op de Veluwe en in een stukje Limburg bij Roermond, maar steeds meer zwijnen doen alsof ze van niets weten. Vanuit België trekken ze naar Brabant, Duitse zwijnen koloniseren Drenthe, Twente en de oostflank van Limburg en van de Veluwe zwerven ze uit over Utrecht.

„Drenthe heeft officieel een nulstandbeleid maar gedooft de zwijnen zolang ze in het bos blijven,” zegt Thomas. „Als boeren gaan klagen over gewasschade worden speciale, door de provincie aangeestelde jagers ingezet.” De logica ontbreekt, want een zwijn eet voor pakweg vijftig euro suikerbieten op en vervolgens moet een jager uren zo niet dagen het terrein in, om het dier te doden. Het vergoeden van de schade, zoals op de Veluwe, is goedkoper. Er zijn meer redenen om de zwijnen niet te schieten.

Thomas: „Ze dragen bij aan de belevingswaarde van de natuur voor toeristen. En door hun gewroet maken ze kiemplekken voor jonge bomen.” Is vijf dan niet wat weinig in een bos van 5.000 hectare? „Zeker weten”, beaamt Thomas.

In het prachtige Bezoekerscentrum Dwingelderveld van Natuurmonumenten meldt terreinbeheerder Ruud Kreetz enthousiast dat kleine groepjes zwerfende zwijnen zich vertoonden bij Norg, in het Fochteloërveen en in het Nationaal Park Drents-Friese Wold. En in het Dwingelderveld: op 9 maart werd er een doodgereden op de A28 bij Spier en een week eerder was er een gezien. „Dat hoeft niet hetzelfde dier te zijn geweest”, zegt Kreetz, die de totale Drentse populatie nu op 25 schat. „Natuurmonumenten vindt dat ze hier thuishoren. Ze zijn welkom en vormen een aanwinst. Er is eten en dekking zat, zeker hier met de afwisseling van natuur en landbouw. Sommige zitten de hele zomer in een maisveld of een graanakker. Niemand ziet ze.” De Drentse zwijnen komen uit Duitsland waar de mensen volgens Kreetz „niet zo krampachtig doen. Daar horen de zwijnen er gewoon bij en als het er te veel worden schieten ze er een aantal. Dat moeten we hier natuurlijk ook doen. Je moet wel beheren.”

Iets ten noordoosten van Amerongen parkeert boswachter Hugo Spitzten van Stichting

Het Utrechts Landschap aan de rand van een heideveld dat afhelpt richting Rijn. „Hier zijn ze twee weken geleden nog geweest”, zegt hij bij een omgewroet stuk. „Hoewel...” Hij pakt wat losse zoden die tot zijn verrassing vochtig aanvoelen. „Dit is vers. Misschien waren ze hier vannacht nog.”

De twee zwijnen, een keiler en een vermoedelijke keiler, waarover Spitzten spreekt, wroetten op een andere plek vorig jaar de dichte mos- en grasmat open. En zie: nu groeien daar eenjarige boompjes. In de Palmerswaard bij Rhenen stonden ze begin 2011 ineens tussen de Gallo-wayrunderen, Spitzten zag ze aanvankelijk aan voor kalveren. Hij is blij met ze. „In het bos doen zwijnen alleen maar goed, zolang het er niet teveel zijn. In de uiterwaarden kunnen ze met hun gewroet veel dynamiek toevoegen.”

‘In het bos doen zwijnen alleen maar goed, zolang het er niet te veel zijn’

boswachter Hugo Spitzten

Het vermoeden dat onbekenden soms heimelijk zwijnen uitzetten valt overal op te tekenen. Bij Rhenen verscheen vorige week een verdacht gezin met zes biggen. Spitzten: „Ze zijn totaal niet schuw en blijven foerageren als mensen foto’s maken. Het Utrechts Landschap wil echter enkel wilde zwijnen die van de Veluwe komen, we zijn tegen uitzetten.”

Het zevental bij Rhenen wordt afgeschoten of is al afgeschoten, want Provinciale Staten heeft op 1 februari besloten dat Utrecht ruimte heeft voor nul wilde zwijnen. De andere twee zwijnen worden gedooft. Spitzten: „Het Utrechts Landschap wil er graag meer hebben, Natuurmonumenten in Utrecht is gematigd positief en van Staatsbosbeheer weet ik het niet – maar de particuliere grondbezitters zijn allemaal tegen, bang voor schade aan hun landbouw.”

De migrerende zwijnen wroeten behalve het terrein ook het aangeharkte beleid om, tot vreugde van velen maar nog niet van iedereen. Zodra ons natuur- en natuurbeleid wordt aangestuurd door meer zwijnminnende krachten, doemen prachtige kansen op voor natuur en toerisme, dan gloort een nieuw Nederlands landschap vol vrolijk wroetende wilde varkens, kiemende bomen, gelukkige ecotoeristen en tevreden boeren die af en toe een schadevergoeding opstrijken.

Voorlopig regeert de illegaliteit: terreinbeheerders geven nieuwkomers in hun gebied doorgaans niet aan en de zwijnen zelf verspreiden zich onstuitbaar.